

SLOVENSKÉ

2/2008
NEPREDAJNÉ

zahraníčie

Martinská literárna jar

Rozhovor s Milanom Rúfusom

Slávnosti v Hložanoch

Bratislavský kraj

ČASOPIS ÚRADU PRE SLOVÁKOV ŽIJÚCICH V ZAHRANIČÍ

Botanická záhrada Univerzity Komenského v Bratislave vznikla v roku 1942. Plní úlohy vo vedecko-výskumnej oblasti, ale aj v kultúrnej a popularizačnej oblasti. Je miestom oddychu pre návštevníkov všetkých vekových skupín. Botanická záhrada UK Bratislava je otvorená denne od 1. apríla do 31. októbra od 9.00 do 18.00 hod.; skleníky sú sprístupnené v pondelok – piatok do 15.00 hod., v sobotu a nedeľu do 18.00 hod.

PRÍHOVOR

Milí naši krajanovia,

som veľmi rád, že sa vám môžem prihovoriť prostredníctvom časopisu Slovenské zahraničie, ktorý vnímam ako prirodzený most medzi Slovenskom a slovenskou pospolitosťou vo svete. Aj vy, Slováci žijúci v zahraničí, citlivo vnímate zmeny, ktorými prechádza naša vlasť v súčasnosti. Spoločne s nami

ste hrdí na úspechy, ktoré sme dosiahli na prelome tisícročí, a sme radi, že seba vnímate ako prirodzenú súčasť procesu rozvoja budúcnosti Slovenska. Stotožňujem sa s myšlienkami, že komunity krajanov zohrávajú veľkú úlohu pri propagácii Slovenska v zahraničí, našej kultúry, cestovného ruchu i pri nadväzovaní rôznorodých vzťahov vrátane obchodných, a v neposlednom rade samy tvoria veľkú a významnú časť spoločnej národnej kultúry. V priebehu posledných rokov sme si začali stále viac uvedomovať zodpovednosť za vlastné rozhodnutia ovplyvňujúce podobu priestoru, v ktorom žijeme. Vstupom do Európskej únie narástol význam krajov a regiónov. Rozlohou najmenší, ale hospodárskymi výsledkami najprosperujúcejší kraj Slovenska láka návštevníkov z rôznych kútov sveta. Jeho administratívne a komerčné centrum – hlavné mesto Bratislava – je azda najčastejší cieľ obchodných rokovaní. Územie celého Bratislavského samosprávneho kraja je plné historických a kultúrnych pamiatok. Vďaka malebnej prírode Malých Karpát, povodia Dunaja, vinným pivničkám a husacím hodom začína náš kraj vyhľadávať čoraz väčší počet turistov a – samozrejme – aj našich krajanov. Je to tak! Investori z mnohých oblastí ho už našli. Som presvedčený, že Bratislava musí byť iba jednou zo zastávok na križovatke obchodných ciest. Zároveň si prajem, aby sa celý náš kraj stal vyhľadávanou cieľovou turistickou destináciou; veď máme čo ponúknuť. Mesto je najmä v lete plné reštaurácií s terasami, kde počuť zmes európskych jazykov. Centrum Bratislavy žije mnohými podujatiami, z ktorých najznámejšie sú Kultúrne leto či Korunovačné slávnosti. Za hranicami hlavného mesta, v Pezinku, nájdete maličkosti s nádychom nostalgie na stále obľúbenejších keramických trhoch. Vôňa Slovenského Grobu a Chorvátskeho Grobu prenikla nielen za hranice kraja, ale aj Slovenska. Tradícia otvorených vinných pivníc sa stala známou atrakciou najmä pre najbližších susedov. Kos cesty na vytvorenie lákavej turistickej ponuky prešli Slnecné jazerá v Senci, ktoré okrem príjemného kúpania ponúkajú množstvo zaujímavých doplnkových programov. Nádherná príroda Záhoria – jazerá plné rýb a lesy plné hribov – je takmer ideálnym miestom pre milovníkov „zelenej dovolenky“. A na svoje si prídu aj milovníci cyklistiky na desiatkach kilometrov cyklotrás, vedúcich nádherným prostredím. Samozrejmosťou je, že úroveň ubytovacích, reštauračných i ostatných služieb v kraji v poslednom období rýchlo vzrástla. Presvedčiť sa o tom môžete aj na stránkach tohto letného vydania časopisu Slovenské zahraničie. Preto mi, milí naši krajanovia, dovoľte ponúknuť vám možnosť vychutnať si neopakovateľnú atmosféru Bratislavského kraja počas predĺženého víkendu či priamo počas dovolenky s presvedčením, že náš región zanechá vo vás hlboký dojem. O svojich zážitkoch a našich plánoch sa môžeme porozprávať v októbri počas Dní Slovákov žijúcich v zahraničí 2008, ktoré Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí pripravuje aj v spolupráci s naším Bratislavským samosprávnym krajom. Verím, že sa na niektorom z podujatí stretne aj osobne a spoločne prežijeme nezabudnuteľné chvíle.

Buďte teda vítaní, priatelia, drahí krajanovia, a prejdite sa naším krajom, tvoriacim prirodzenú bránu na Slovensko!

Vladimír Baján

Vladimír Baján
predseda Bratislavského samosprávneho kraja

OBSAH

2–3 ■ ZO SVETA ■ 38. ročník folklórnych slávností v Hložanoch

4–5 ■ ROZHOVOR ■ S básnikom Milanom Rúfusom

6–7 ■ NÁŠ HOŠT ■ Slováci na Ukrajine

8–9 ■ UMENIE ■ 60 rokov Slovenskej národnej galérie

10–11 ■ PREDSTAVUJEME ■ Bratislavský samosprávny kraj

12–13 ■ ZO ŽIVOTA ■ Zo života Slovákov vo svete

14–15 ■ KULTÚRA ■ Martinská literárna jar

16–17 ■ LETNÁ POZVÁNKA ■ Golf na Slovensku

18–19 ■ JUBILANTI

20 ■ FRAZEOLÓGIA ■ Sýty hladnému neverí

21 ■ KALENDÁRIUM

SLOVENSKÉ zahraničie

Slovenské zahraničie

2/2008, ročník XIII., nepredajné

Časopis Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí

Adresa redakcie: Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí
Radlinského 13, 817 80 Bratislava 15, Slovenská republika
Vydavateľ: Astor Slovakia, s. r. o., Benediktího 5,
811 05 Bratislava, Slovenská republika

Riaditeľka vydavateľstva: Beáta Kolníková

Séfredaktor: Vladimír Dobrik

Tel.: +421 2/5720 0523

Fax: +421 2/5720 0555

E-mail: vladimir.dobrik@uszz.gov.sk

Redakčná rada: Ján Bábik, Lubica Bartalová, Mojmír Benža,

Vilma Prívarová, Ján Sand, Lubomír Šišák

Autori príspevkov: Vladimír Baján (1), Vladimír Dobrik (2–3, 21),

Pavol Hudík (4–5), Jozef Hajniš (6–7), Katarína Pikalyová (8–9),

Alžbeta Melicharová (10–11), Iveta Baloghová (12–13, 18–19),

Ružica Vínčák (12), Michal Hrivnák (14–15), Jana Budinská

(16–17), Mária Dobriková (20), Alexandra Bučková (21), Etela

Čárska (22)

Jazyková úprava: Iveta Baloghová

Foto na obálke: Galéria Danubiana Bratislava-Čunovo

Fotografie: archív Botanickej záhrady (2. obálka), Vladimír

Dobrik (2–3), rodinný archív Milana Rúfusa (4–5), archív MS

v Zakarpatsku, Užhorod (6–7), archív SNG (8–9), archív BSK

(10–11), archív ÚSZZ (12–13), Imrich Fuhl (14–15), archív

Black Stork Veľká Lomnica, Gl Tále (16–17),

Lubomír Kolár (20), Alojz M. Mayer (22)

Grafická koncepcia: Eva Vavrinčová

Grafická úprava: Besyx grafické štúdio, s. r. o.

Tlač: Sineal, s. r. o.

Registračné číslo: 1446/96 MK SR, ISSN 1335-4396

Distribúcia: Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí

Objednávky: vladimir.dobrik@uszz.gov.sk

Fax: +421 2/5720 0555, e-mail: uszz@uszz.gov.sk

Preberanie, znovupublikovanie alebo rozširovanie ktorejkoľvek

časti časopisu sa povoľuje výhradne so súhlasom redakcie.

Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

TANCUJ, TANCUJ...

To, že sú Hložanci priekopníkmi nášho slovenského folklóru, je naširoko-nadaľeko a všetkým dobre známe. Sú to ľudia pracovití, usilovní, statoční a vážia si každého človeka. Veľmi dobre vedia, že čokoľvek sa robí, musí sa to robiť naplno a s láskou. Poctivo obrábajú zem, aby mali dobrú úrodu, vznešený vzťah majú k piesni, k tancu, k divadlu. Pestujú si všetko rýdzo slovenské a to, čo im bolo vždy najvzácnejšie – ľubozvučnú slovenskú reč, aby bola vždy čistá a krásna. Víťame všetkých, ktorí na festival prichádzate s dobrými úmyslami, aby sme spoločne rozširovali priateľstvo, lásku, umenie a porozumenie medzi ľuďmi...

Samuel Fekete

V dňoch 30. 5. – 1. 6. 2008 sa uskutočnil v poradí už 38. ročník festivalu Tancuj, tancuj, ktorý vznikol z iniciatívy Kultúrno-osvetového spolku Jednota a Miestneho spoločenstva v Hložanoch. Podujatie sa spravidla uskutočňuje v Hložanoch, presnejšie v dvoji-ročných intervaloch, striedavo aj v iných obciach, ale od roku 2011 sa tu bude organizovať natrvalo. Na festivale sa prezentujú ľudové, tanečné a spevácke skupiny a orchestre. V rámci podujatia súťažia rybári, poľovníci aj šachisti. Nechýbajú ani výstavy. Návštevníci si tentoraz mohli prezrieť etnoizbu, ktorú pripravil spolk žien Slovenka. Tento spolk sa venuje zbieraniu starodávneho nábytku, sviatočných a pracovných odevov, ako aj predmetov z domácnosti. Slávnostne upravená predná izba k rôznym príležitostiam

(vianočné a veľkonočné sviatky, svadba, krst) a vzácne starosvetské predmety návštevníkov doslova očarili. Hložany zohrali vo Vojvodine mimoriadne významnú úlohu v slovenskom národnom a kultúrnom živote. Tu bol vysvätený prvý evanjelický a. v. kostol v Băčke (1797), prvá slovenská osvietená kultúrna spoločnosť dolnozemskej Slovákov Societa slavica (1829) a v roku 1869 prvá Slovenská vzájomná pomocnica. Okrem toho tu pôsobil Vnútromisijný krúžok evanjelických mužov (1909 – 1914), Slovenský čítací kruh (1919 – 1947), Slovenský spevokol (1924 – 1945) a Miestny výbor Matice slovenskej (1933 – 1948), ktorý obnovil svoju činnosť v roku 1990. Pôsobili tu významní evanjelickí kňazi, učители, obchodníci, úradníci, ale aj pokrokoví a vzdelaní poľnohospodári, ktorí podporovali slovenský život a kultúru. V tomto roku si Hložany s osobitnou úctou a láskou pripomínajú 60. výročie založenia slovenského Kultúrno-osvetového spolku Jednota, ktorý zohral mimoriadne významnú úlohu v živote hložianskych a vojvodinských Slovákov. Nie náhodou práve tu v roku 1948 otvorili sedemročné progymnázium so slovenským vyučovacím jazykom, ktoré pripravovalo žiakov

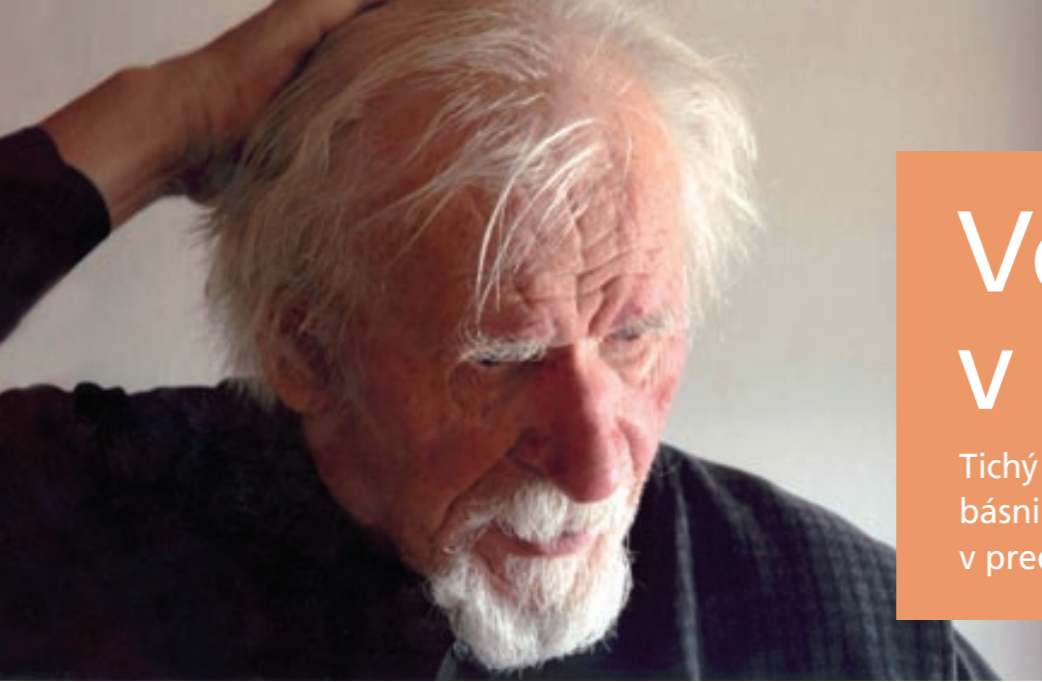

viedol festivalový výbor, ktorý vymenoval sedemčlennú odbornú porotu. 1. júna 2008 po príchode hostí nasledovalo slávnostné defilé a o 14.00 hod. otvorenie festivalu v prekrásnom vynovenom amfiteátri. Za Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí sa prítomným prihovoriila riaditeľka odboru kultúry Ľubica Bartalská. Na prvom otváracom koncerte vystúpilo 14 tanečných skupín, ktoré reprezentovali svoje kultúrno-osvetové spolky a zariadenia. Na druhom koncerte, ktorý sa konal v Dome kultúry, vystúpilo 37 mužských, ženských, chlapčenských, dievčenských speváckych skupín, komorných zborov a ľudových orchestrov. Vyvrcholením festivalu bol tretí, záverečný večerný koncert, v ktorom vystúpili tanečné skupiny SKUS Pivnica, SKUS Pavel Jozef Šafárik Nový Sad, SKUS hrdinu Janka Čmelíka Stará Pazova, SKUS Zvolen Kulpín, KOS Jednota Hložany, KUS Mladosť Lug, SKUS Jednota Šíd, KUS Jánošík, KUS Petrovská družina Băčky Petrovec, Dom kultúry Kovačica, SKOS Detvan Vojlovica, Folklórny súbor Krajan – Vojvodina a KUS Jána Kollára Selenča. Festival bol temperamentnou manifestáciou mladosti, umeleckého majstrovstva a slovenskej spolupatričnosti.

1. Príhovor veľvyslancu SR v Srbsku Igora Furdíka. Vzadu stojaci: riaditeľka odboru kultúry ÚSZZ Ľubica Bartalská, primátor družobného mesta Holíč Zdenko Čambal, starosta Hložian Ján Bohuš a predseda SLS Juraj Červenák

Pripravil
Vladimír Dobřík

Vesmír v sebe

Tichý rozhovor s myšlienkami
básnika MILANA RÚFUSA
v predvečer jeho osemdesiatky

Básnik so svojou manželkou a dcérou Zuzankou žije v dome nad Dunajom, z ktorého vychádza iba občas – k lekárovi, na tlačovú konferenciu pri príležitosti vydania novej knihy, sporadicky na besedu s čitateľmi, inak celkom výnimočne. Keď sa tento osmičkový rok bude skláňať k Vianociam, na konci prvej decembrovej dekády (narodil sa 10. decembra 1928 v Závažnej Porube) pravdepodobne jeho oázu pokoja narušia mnohí gratulanti.

Čím je život dlhší, tým je krajší. Najviac si ešte želim byť osemdesiatročný, byť trochu zdravší, aspoň trochu byť. (marec 2007)

Milan Rúfus je nesporné jeden z najväčších slovenských básnikov. Je aj najznámejší – doma i vo svete. Vydal 23 básnických zbierok, 6 kníh esejí, 10 kníh pre deti a mládež. Prekladal Lermontova, Jesenina, Kajetána Tyla, Hrubína a iných.

Vyrastal som v prostredí severoslovenských luteránov v čase, keď ich bohoslužobným jazykom bola ešte bibličina – teda staročeský jazyk Kralickej biblie. Bol to jazyk nádherný, velebný, sugestívny. Na vysokej škole som sa rozhodol pre aspirantúru z dejín českej literatúry, hlavne poézie. (1988) Okrem akademického roku 1971/1972, keď pôsobil ako lektor slovenského jazyka a literatúry v talianskom Neapole, prednášal českú literatúru na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave.

Z nórčiny podľa prekladu Jaroslava Káňu prebásnil dramatickú báseň Henrika Ibsena Peer Gynt, zo španielčiny výber z poézie klasika kubánskej literatúry J. Martího Znamenie života, takisto prebásnil knihy Žalmov zo Starého zákona i Jeremiášov nárek. Knihy Žalmov preložil v rámci projektu vydavateľstva, preklad Jeremiášovho náreku bol motivovaný predovšetkým osobne, ako potreba vypovede v konkrétnej osobnej situácii.

Cieľ predstaviť Bibliu ako umelecký artefakt mi bol blízky. Už dávno predtým som našiel v textoch Pisma svätého prejavy takého videnia a transformácie skutočnosti, až som mal pocit, že všetko dôležité v poézii už bolo. (1992)

Preklady z jeho tvorby vyšli v češtine, ruštine, angličtine, španielčine, nórčine, fínčine, taliančine, bulharčine, dánčine, francúzštine, nemčine, maďarčine a srbčine, najnovšie v rumunčine v preklade známeho slovakistu Cornelia Barborica. Za poéziu získal viacero ocenení doma (čestný doktorát za literatúru, Rad Ľudovíta Štúra 1. triedy, Rad T. G. Masaryka a i.) i v zahraničí, najnovšie v apríli 2008 získal od taiwanské-

ho básnika Yu Hsiho medzinárodnú cenu za poéziu Crane Summit 2008. Opakovane ho navrhovali na udelenie Nobelovej ceny. Medzi navrhovateľmi bola aj Kultúrna spoločnosť priateľov Milana Rúfusa zo Štokholmu.

Pri projekte básne nemávam pocit, že sa ňou kazateľsky chcem obrátiť na nejaké konkrétne zhromaždenie. Pociťujem báseň skôr ako vybavovanie si osobného účtu. S bytím, údelom, dejinami spoločenstva v širšom i užšom zmysle slova. (1984) Milan Rúfus nesporné patrí k najčítanejším slovenským básnikom. Jeho zbierka Modlitbičky dosiahla 150-tisícový náklad, zbierka pre dospelých Básnik a čas vyšla v náklade 10 000 výtlačkov, čo je na päť a pol milióna obyvateľov Slovenska priam neuveriteľné. Od roku 2001 vychádza jeho Súborné dielo v deviatich zväzkoch. Na internete pod heslom Milan Rúfus nájdete vyše 36 000 informačných jednotiek. Prečo taký záujem?

Milan Rúfus vo svojich veršoch presne, prosto, a pritom so svojráznou filozofickou hĺbkou a poetickou podmanivosťou zobrazuje javy a súzťažnosti s dobami minulými, obavy o budúcnosť a nádherné splyvanie času a večnosti.

Čo je báseň?

Položiť na stôl presne ako chlieb alebo voda. Alebo medzi dva prsty soli. Presné.

Vnímavému čitateľovi veľa napovedia už samotné názvy jeho básnických zbierok – Až dozrieme (1956), Chlapec (1966), Zvony (1968), Triptych (Až dozrieme, Chlapec, V zemi niko- ho, 1969), Ľudia v horách (1969), Stôl chudobných (1972), Kolíska (1972), Hľadanie obrazu (1973), Chlapec maľuje dúhu (1974), Kolíska spieva deťom (1974), Hudba tvarov (1977), Hora (1978), Óda na radosť (1982), Prísny chlieb (1987), Neskory autoportrét (1992), Čítanie z údelu (1996), Žalmy o nevinnej (1997), Vážka (1998), Jednoduchá až po koreničky vlasov (2000), Čas plachých otázok (2001), Čakanka (2003), Báseň a čas (2005), Vernosť (2007).

Tvorba pre deti: Kniha rozprávok (1975), Sobotné večery (1980), Rozprávka veselá, zostaň ešte s nami (1985), Studnička (1986), Tiché papradie (1990), Modlitbičky (1990), Mechúrik Koščúrik s kamarátmi (1991), Lupienky z jabloní (1993), Pamätniček (1994), Modlitbičky za dieťa (1995).

Esejistická tvorba: Človek, čas a tvorba (1968), Štyri epištoly k ľuďom (1969), O literatúre (1974), A čo je báseň (1978), Epištoly staré a nové (1996), Rozhovory so sebou a s tebou (1998).

... Viem jedno hniezdo, rád ho mám.
Hreje ma dňom i nocou,
vystlané mäkkou vravou mám
a mozolami otcov.

Môj dobrý Bože, zhladni naň.
Stráž nám ho neustále.
Ach, aspoň Ty ho, Veľký, chráň,
keď si ho stvoril malé.

(úryvok z básne
Modlitba za Slovensko)

Vo svojich epištolách rozjíma i o ľudskom údele, národe, politike. Aj po rokoch sú v mnohom aktuálne.

Priznám sa, že práve na tom si trochu márnomyseľne zakladám. Že po štyridsiatich rokoch, v úplne inej spoločenskej situácii, nič na tých textoch nebolo treba pričesávať, nič taktne zatajiť. Skrátka – čo som písal, písal som. Viete, keď autor ako nejaký učiteľ spoločenského tanca netancuje dobovú štvorylku, ale komunikuje s „mravným zákonom v nás“ – ono to ním povedané vydrží aj trochu hlbšie ako do najbližšieho prevratu či volieb. (2008)

Okrem esejí charakter umelcovej tvorby ozrejmujú seriál rozhovorov publikovaných v tlači či časopisoch, v ktorých akoby vychádzal z kruhu svojho osamenia. Takým prameňom je i dvojičkové dielo Rozhovory so sebou a s tebou a viacero neskorších rozhovorov. V nich reaguje na takmer všetky podnety, napríklad nepriamo aj na výčitky závislivcov, že sa opakuje. Viete, ono je to tak, že príslušník mojej, bohužiaľ, už stihodnej generácie sa v určitej fáze potrebuje zavrieť a neriediť osobné ďalšími prítokmi. Spracovať vlastnú životnú surovinu. Nie je to pohodlnosť ani ignorancia. To si len autor musí chrániť svoje kruhy. Robím to v akomsi pociť sebazáchovy. (1988)

Rozpráva, ako píše: pravdivo. Reaguje na aktuálne podnety. Tvorivú invokáciu v ňom vyvolá napríklad správa v tlači, inokedy je verš výsledkom hlbavého rozjímania, v ktorom obsiahne ZEM i VESMÍR, majúci ustavične na pamäti, že literatúra – a teda aj poézia – je v každej situácii o ČLOVEKU pre ČLOVEKA. A preto popri jeho krehkej poézii o najvnutornejších veciach človeka píše Rakvy z Vietnamu, Kosovo, Bombardujúci anjel humanity... Sú z rôznych časových období, no majú spoločného menovateľa – je ním obrana človeka.

Bombardujúci anjel humanity, to je obraz absurdna. Alebo chcete ďalšie absurdno? Veľmoci, ktoré majú svoje „špajze“ preplnené atómovými a vodíkovými zbraňami, pateticky tvrdo proklamujú, že niekto iný nemá právo také zbrane vlastniť. Až zničia svoj arzenál, potom budú mať právo na to, čo autoritatívne žiadajú od iných už teraz. (marec 2007)

Neuzatvára sa pred svetom, ale najvlastnejší mu je vnútorný svet človeka a siločiar poézie. V nej preukazuje suverénne majstrovstvo, a predsa od počiatkov pristupuje k básni v pokore, prihovára sa jej, cez ňu sebe i ľuďom.

Báseň je reflektovaním hĺbokosti bytia. Hľadaním plnosti jeho zmyslu, dešifrovaním dejov. Je ťažká, a preto plynie v rievke života v blízkosti jej dna, na dotyk s ním. Akčné filmy, reality sú či iné oddychovky plávajú, naopak, po povrchu tejto rievky. Ako všetko rievke. (jún 2007)

Staroba má právo na určitú skepsu, nemala by sa však poddať beznádeji.

V týchto dňoch som predstavil svoju novú básnickú zbierku Vernosť. Jednoducho, obnažil som sa. Hovorím v nej o tom, čo ma trápi v starobe, ktorá mi uberá sil. Až v takomto veku pochopíte, že bytie je zázrak. V tejto fáze života si to potrebujete zhodnotiť a životu poďakovať v podstate za to, že bol. Približne v takejto klíme vznikala moja posledná knižička – Vernosť. Je skôr spoveďou ako vypoveďou. (2007)

A na inom mieste pripomína:

Bez nádeje to nejde. Rezignácia na nádej je dezercia. (jún 2006) Dobrá voda, aj keď má tú istú chuť, zakaždým osvieži.

A dakedy aj zachráni, lebo je životodarná. Tak ako Rúfusova poézia. Otázok na jazyku je pri stretnutí s pozoruhodnou osobnosťou vždy neúrekom. Pri našom stretnutí mi básnik povedal, že mu píšú Slováci z Francúzska, Nemecka, Kanady a z iných krajín a že ho každý takýto list poteší. Čo žela takmer osemdesiatročný bard Slovákom žijúcim za hranicami našej vlasti?

*Bez nádeje rozhodne dolí Slováka,
posrdaným nádeje Slováka, kľučik
osrdy ond sa deje v kabocii*
Milan Rúfus

1. Básnik so svojou milovanou matkou
2. Rúfusovcov navštívil kardinál Korec

Pripravil Pavol Hudík

SLOVÁCI na Ukrajine

Slováci na Zakarpatsku žijú odpradáva. Do roku 1919 patrilo Zakarpatsko k Uhorsku. Po prvej svetovej vojne bolo pripojené k Československu, vtedy nastalo obdobie priaznivé pre rozvoj tu žijúcich Slovákov.

Po okupácii Maďarskom v roku 1939 a s príchodom sovietskej moci v roku 1946 prakticky ustal ich spoločenský a kultúrny rozvoj. Asimilačné procesy spojené s politikou vytvorenia jednotného sovietskeho národa zasiahli aj Slovákov. Navyše, koncom 40. rokov sovietske vedenie umožnilo Slovákom žijúcim na Ukrajine presťahovať sa na Slovensko. Mnohí z nich, obávajúc sa prenasledovania, túto možnosť využili. Akcia dovolila sovietskemu vedeniu „uzavrieť“ otázku Slovákov na Zakarpatsku. Nastali pre nich ťažké časy – rusifikácia, sovietskizácia, utlačanie cirkvi, izolácia a strata kontaktu so Slovenskom. Slováci na Ukrajine prežili toto obdobie s veľkými stratami. Mládež prakticky nevedela po slovensky ani písať, ani čítať. Rodná reč sa badateľne vytrátila aj u starších obyvateľov.

Zmeny v národnostnej politike na Ukrajine sa začali od momentu prijatia Deklarácie práv národností (1991) a zákona o národnostných menšinách na Ukrajine (1992). Roky 1990 až 1992 možno považovať za roky znovuzrodenia slovenského menšinového školstva a kultúry. Tento proces sa zintenzívil a prehlbil najmä po založení Oblastnej kultúrno-osvetovej organizácie Matice slovenskej na Zakarpatsku. Je to samostatná na Ukrajine oficiálne zaregistrovaná organizácia. V súčasnosti zastreňuje desať miestnych odborov a má vyše 3 000 registrovaných členov. Aj keď najväčším úspechom tohto spolku je obnovenie slovenského školstva, rovnako významná je práca a jej výsledky na poli kultúrnom a osvetovom. Svedčia o tom

mnohé kultúrno-spoločenské aktivity a podujatia, viaceré aj s medzinárodnou účasťou, najmä detské súťažné prehliadky Čaro rozprávky (oblastná súťažná prehliadka v prednese rozprávky a poézie), Zlatý slávik (oblastná súťažná prehliadka slovenskej ľudovej piesne), ďalej tradičné podujatia Slovenský betlehem (oblastná súťažná prehliadka slovenských betlehenských hier, kolied a vinšov), Fašiangový ples a najväčší slovenský festival ľudovej tvorivosti Slovenská veselica. Ďalším prejavom pôsobenia spolku je založenie redakcie slovenského regionálneho vysielania v rozhlasu a televízii (1996), vydávanie mesačníka *Podkarpatský Slováčok*, zakladanie folklórnych súborov, organizovanie detských letných táborov na Slovensku a v neposlednom rade aj organizovanie vedeckých konferencií

v spolupráci s Katedrou slovenskej filológie Užhorodskej národnej univerzity. Katedra, založená v roku 2006, je v súčasnosti najvyššou a najvýznamnejšou vedecko-vzdelávacou inštitúciou Slovákov na Ukrajine.

V posledných rokoch zaznamenávame pozitívne výsledky aj vo vydavateľskej činnosti. Okrem novín *Podkarpatský Slováčok* (jediného periodika v slovenskom jazyku na Ukrajine) v roku 2002 uzrela svetlo sveta prvá lastovička – kniha rozprávok v slovenskom jazyku *Rozprávky podkarpatských Slovákov*, ktorej autori sa narodili na Ukrajine a majú slovenský pôvod. V spolupráci s Katedrou slovenskej filológie UŽNU bolo vydaných niekoľko zborníkov s materiálmi z medzinárodných vedeckých konferencií *Perspektívy rozvoja slovakistiky na Ukrajine* a *Slovensko-ukrajinské vzťahy v oblasti jazyka literatúry, histórie a kultúry*. V roku 2005 vyšla monografia *Ľudová kultúra Slovákov na Ukrajine*, ktorá prináša svedectvo o spôsobe života Slovákov na Ukrajine v minulosti tak, ako sa zachovalo v kolektívnej pamäti jej nositeľov na prelome 20. a 21. storočia. Práca je výsledkom spolupráce Ústavu etnológie Slovenskej akadémie vied a Oblastnej kultúrno-osvetovej organizácie Matice slovenskej na Zakarpatsku. Prednedávnom sme uviedli do života ďalšiu monografiu Zdenky Bolerábovej *História a kultúra Slovákov na Zakarpatskej Ukrajine*.

Publikácia poskytuje základné zozbierané, analyzované a inter-

pretované fakty z histórie, jazyka, náboženstva, vzdelávania a osvety, tradícií a spôsobu života zakarpatských Slovákov, a tým na druhej strane poukazuje na život, spoločenský status a podobu slovenskej menšiny na Ukrajine, na jej národnú a kultúrnu identitu v jednotlivých etapách historického a spoločenského vývinu. Kniha už bola prezentovaná na Ukrajine a v Bratislave. V roku 1996 Matica slovenská na Zakarpatsku iniciovala otvorenie školy so slovenským vyučovacím jazykom v Užhorode. Bol vypracovaný koncepčný projekt školy, ktorá by umožnila všetkým záujemcom učiť sa slovenský jazyk a literatúru, dejiny, slovenské reálie atď. Od roku 2004 je to samostatná škola č. 21 so slovenským vyučovacím jazykom. V súčasnosti na tejto škole pôsobia piati vyslaní učitelia zo Slovenska. V júni 2004 navštívil školu premiér Slovenskej republiky Mikuláš Dzurinda, v auguste 2007 aj premiér Robert Fico, v januári 2008 prezident Slovenskej republiky Ivan Gašparovič. Školu viackrát navštívil aj podpredseda vlády SR Dušan Čaplovič, ktorý sa nedávno zúčastnil aj na Slávnosti posledného zvončeka pre prvých maturantov tejto školy. V tomto školskom roku škola oslávila prvú maturitu. Väčšina slovenského obyvateľstva na Zakarpatsku sa hlási k rímskokatolíckej cirkvi. Len veľmi malá časť Slovákov v Užhorode, obce Storožnica a Rodnikova Huta sú gréckokatolícke. Do roku 1947 existovala jedna evanjelická obec Nový Kleonov, ale jej obyvatelia sa v rámci optácie presťahovali na Slovensko. V súčasnosti je v Zakarpatsku trinásť kostolov, kde sa konajú slovenské bohoslužby: vo Veľkom Bereznom, v Perečine, v Turích Remetách, Hute, Onokovciach, Hlbokom, v Serednom, Antalovciach, Storožnici, vo Fridešove, v Dlhom, Užhorode a Mukačeve. 18. júna 2000 bolo v Užhorode otvorené na Ukrajine prvé Katechetické centrum, ktoré slúži i početnej slovenskej komunite. V roku 1993 bol vysvätený nový kostol v Antalovciach a roku 2000 nový kostol v Dlhom. Aj keď sa uspokojivo rozvíja kresťanský a náboženský život slovenskej komunity, permanentne sa pociťuje nedostatok zabezpečenie pravidelných slovenských bohoslužieb v slovenských lokalitách. Príčinou je nedostatok kňazov zo Slovenska. V poslednom čase, žiaľ, sa čoraz viac presadzuje ukrajinčina pri bohoslužbách a najmä pri katechizácii detí a mládeže.

Ža uplynulé roky vznikli vynikajúce slovenské folklórne súbory, ktoré sú známe nielen na Ukrajine, ale i ďaleko za jej hranicami. Je to Národný vokálo-choreografický súbor Slovenka pri Detskej umeleckej škole v Serednom, ukážkový detský tanečný súbor Turianska Dolina a folklórny súbor Raduvanka z obce Turie Remety v okrese Perečín, národný ženský vokálny súbor Liptáci z Veľkého Berezného, Národný mužský zbor a dievčenský vokálo-choreografický súbor z Užhorodu (časť Domanince), tanečný súbor Hlbočanka z Hlbokého v okrese Užhorod, detský folklórny súbor Veselé zvončeky a súbor Hutnianske večierky z obce Rodnikova Huta v okrese Svaliava, folklórny súbor Beťary z obce Storožnica v okrese Užhorod a mnohé iné. Väčšina týchto súborov je kolektívnym členom Matice slovenskej na Zakarpatsku.

S pofutovaním musíme konštatovať,

že nehladiac na mnohoročné úsilie, dodnes sa nepodarilo uskutočniť náš sen – otvoriť v Užhorode slovenské kultúrne centrum. Podľa našich predstáv by sa v tomto centre mohla zriadiť knižnica, organizovať jazykové, choreografické kurzy, ochotnícke divadlo, krúžky ľudovej tvorivosti. Mohli by tu účinkovať folklórne súbory, konať sa kultúrne podujatia atď. Centrum by slúžilo aj pre potreby mimoškolskej činnosti rozvíjajúceho sa slovenského školstva v Užhorode (škola so slovenským vyučovacím jazykom, Katedra slovenskej filológie UŽNU) a redakcie novín *Podkarpatský Slováčok*. Činnosť centra by sa zameriavala nielen na početnú slovenskú komunitu v Užhorode, ale i na Slovákov v celej oblasti, lebo Užhorod je administratívnym a kultúrnym centrom Zakarpatskej oblasti a dôležitou dopravnou (autobusovou, železničnou a leteckou) križovatkou. Podľa nášho názoru je práve preto Užhorod tým najvhodnejším miestom, v ktorom by sa malo otvoriť slovenské kultúrne centrum, ktoré by bolo veľkým prínosom pre zachovanie kultúrneho dedičstva Slovákov na Ukrajine. Slováci na Ukrajine prežili dlhé a trpké obdobie totality. Napriek tomu si zachovali svoju reč, kultúru, svoju pôvodnú identitu a hrdo sa hlásia k svojmu slovenskému pôvodu. V procese revitalizácie slovenskej komunity na Ukrajine Matica slovenská na Zakarpatsku zohráva nezastupiteľnú úlohu.

1. a 3. Fašiangový ples 2007
2. Predseda MS v Zakarpatsku Jozef Hajniš ako delegát Stálej konferencie 2007 s prezidentom SR
4. a 5. Slovenská veselica 2007

Pripravil Jozef Hajniš

Zolo Palugyay: Krajina s kvetmi (Nirvána). 1930. Majetok SNG

**SLOVENSKÁ
NÁRODNÁ
GALÉRIA
60 ROKOV**

Slovenská národná galéria (SNG) vznikla ako vrcholná štátna umelecko-historická, zberateľská, vedeckovýskumná a kultúrno-výchovná inštitúcia zákonom SNR č. 24 z 29. 7. 1948. Iniciátorom jej založenia bol básnik, novinár a spisovateľ L. Novomeský, vtedajší povereník pre školstvo, vedu a umenie.

vo forme výpravnej prezentácie presne stoje- denásť „naj“ diel zo zbierok starého, inšitného, úžitkového, moderného a súčasného umenia a architektúry. Druhý projekt sa bude venovať dejinám, poslianiu a zbierkam SNG. V časovej línii uvedie najdôležitejšie dokumenty, významné akvizície, jednotlivé pracoviská a osobnosti spojené s inštitúciou. Výstavy budú doplnené aj o výber z takých artefaktov, ktoré by návštevníci za normálnych okolností na výstave nevideli. Obidve výstavy budú sprístupnené od 27. júna do 5. októbra 2008.

Okrem domácich výstav galéria v tomto roku pripravila alebo participuje na niekoľkých výstavách v zahraničí. Na výstave *Medzi tradíciou a modernou. Výtvarné umenie dvadsiatych a tridsiatych rokov 20. storočia* prezentuje galéria v máji a júni v Kyjeve kolekciu kresieb a grafiék. Vzácnou príležitosťou a súčasne mimoriadnou výzvou pre galériu bude výstava *Slovenský obraz / 20. storočie v slovenskom výtvarnom umení*, ktorá predstaví v reprezentatívnych priestoroch Jazdiarne Pražského hradu najvýznamnejšie diela slovenského výtvarného umenia 20. storočia. Cieľom výstavy je snaha o koncentrované postihnutie „fenomenálnej“ podstaty slovenského umenia 20. storočia s presahmi do súčasnosti. Autorkou koncepcie výstavy je generálna riaditeľka SNG Katarína Bajcurová.

Spolupráca so zahraničnými galériami sa prehlbuje už niekoľko rokov. Vlni sa galéria prezentovala v Moravskej galérii v Brne dvoma väčšími projektmi, a to *Slovenský mýtus. Obraz Slovenska v umení 20. storočia* a *Andy Warhol. Slovenská lekcija*. Dalším projektom, ktorý mohli vidieť návštevníci brnianskej i bratislavskej galérie, bola výstava *České a slovenské sklo v exile*. Slovenská národná galéria sa za posledné roky prezentovala svojimi dielami aj v ďalších svetových galériách, napríklad v Štátnej Tretiakovskej galérii v Moskve, v Maďarskej národnej galérii v Budapešti a v Slovenskom inštitúte v Ríme. V priestoroch SNG v Bratislave sa zase uskutočnili mnohé výstavy zahraničných galérií, napríklad v spolupráci s Incontri Internazionali d'arte a Roma, s Talianskym kultúrnym inštitútom v Bratislave či s Múzeom moderného umenia Saint-Etienne vo Francúzsku (*No Code. Talianske súčasné umenie*, 2005; *Jedinečná krajina. Taliansko, fotografie 1900 – 2000*, 2005; *Chefs-d'oeuvres zo zbierok Múzea moderného umenia*, 2006). V tomto roku galéria rekapituluje, spomína, ale aj s očakávaním pozerá do budúcnosti. Po plánovanej a veľmi potrebnej rekonštrukcii priestorov sa ešte viac otvorí svetu a stane sa multifunkčným galerijným pracoviskom, zodpovedajúcim európskym štandardom 21. storočia.

Pripravila Katarína Pikalyová

Laco Teren: Zatva. 1988. Majetok SNG

Galériu tvorí komplex budov s ústrednou dominantou – pôvodne štvorkrídlovou barokovou rezidenciou bývalej mestskej polície, situovanou na dunajskom nábřeží (odtiaľ pomenovanie Vodné kasárne) z rokov 1759 – 1763 (arch. G. B. Martinelli, F. A. Hillebrandt). Historická budova bola spočiatku adaptovaná pre SNG (1950 – 1955), neskôr rekonštruovaná a doplnená o prístavbu (1969 – 1977, arch. V. Dedeček) pre širšie potreby galerijnej inštitúcie. V roku 1990 SNG získala Esterháziho palác z druhej polovice 19. storočia v štýle neoslohu (staviteľ I. Feigler ml.). Po jeho rekonštrukcii, ukončenej v roku 1994 (arch. Ľ. Gáliková), rozšírila galéria svoje expozičné priestory. Tie slúžia na prezentáciu dočasných výstav či už zo Slovenska, alebo zo zahraničia.

Koncepcia odbornej práce galérie a jej kultúrnych aktivít sa formovala a ujasňovala dlhší čas. Využívali sa pritom vzory a príklady zo zahraničia, vplyv domácich kultúrnych tradícií a formoval sa aj jej zberateľský, výstavný, bádateľský, ochranný, kultúrno-výchovný a prezentačný program. Slovenská národná galéria dnes vlastní vyše 60-tisíc obrazov, sôch, grafických listov, kresieb, ilustrácií, tapisérií, plagátov, keramických diel, skla, umeleckých fotografií, scénografických návrhov, architektonických projektov, trojrozmerných objektov atď. Má vysunuté pracoviská aj na Zvolenskom zámku, v kaštieli v Strážkach, Galérii inšitného umenia v Pezinku a Galérii Ľ. Fullu v Ružomberku. Návštevníkom poskytuje široký diapazón služieb (od lektorských výkladov, animačných programov, tvorivých dielní, odborných prednášok, besied až po filmové projekcie, operné podvečery a iné sprievodné podujatia k výstavám). V jubilejný rok je výstavný plán SNG obohatený o niekoľko netradičných projektov, ktoré budú prebiehať na všetkých jej pracoviskách. Nosnými podujatiami budú dva výstavné a zároveň edičné projekty: *111 diel zo SNG* a *60 rokov otvorené*. Prvý predstaví

Neznámy bratislavský alebo viedenský sochár: Narodenie Krista z Dómu sv. Martina v Bratislave (tiež zv. „z Hlohovca“). Okolo 1480. Majetok SNG

Cecco del Caravaggio: Nesenie kríža. 1610 – 1620. Majetok SNG

Bratislavský kraj vás víta...

Až výrazne atypicky, v juhozápadnom kúte leží rozlohou najmenší kraj Slovenska – Bratislavský, ktorý v prírodných, kultúrnych a historických danostiach nezaostáva za ostatnými regiónmi Slovenska. Ba naopak, žije farbami, pulzuje životom, vibruje aktivitami ako skutočné srdce krajiny. Stačí len vstúpiť a presvedčiť sa.

Bratislavský samosprávny kraj je svojou rozlohou (2 052,6 km²) najmenším, no zároveň najvýkonnejším regiónom v ekonomike Slovenskej republiky. Má 610 850 obyvateľov, 73 obcí, 7 miest – Bratislava, Pezinok, Malacky, Senec, Modra, Sv. Jur, Stupava a 8 okresov – Bratislava I. až V., Pezinok, Malacky a Senec. Administratívne tvoria kraj hlavné mesto SR Bratislava a tri subregióny – Malokarpatský región, Podunajsko a Záhorie. Sídлом kraja je Bratislava.

Historické centrum, ale aj širšie okolie Bratislavy zažíva v posledných rokoch renesanciu. Je jedno, v akom ročnom období prechádzate kľukatými ulicami Starého mesta, máte stále rovnaký pocit – pocit neutíchajúceho pulzu života. Prebiehajúce výstavby a rekonštrukcie objektov vnímate ako súčasť cesty, ktorá vedie k novému, lepšiemu a krajšiemu obrazu. Každoročne sem prichádzajú tisíce turistov a prispievajú tak k jedinečnej atmosfére multikultúrneho mesta, ktorá má svoje korene v dávnej minulosti. Napriek výraznému nárastu návštevníkov si Bratislava zachováva svoju autentickú tvár a žije naďalej svojim komorným životom. Pestrá zmes ľudí si užíva náladu mesta, pestrofarebné výklady alebo niektoré z open-air podujatí, posedáva na otvorených terasách kaviarňí, reštaurácií, barov, ktoré lemujú ulice historického centra.

Nové vízie v podobe multifunkčných a zábavno-oddychových centier sa zhmotňujú na nábreží Dunaja a majú za ambíciu silnejšie integrovať rieku do života Bratislavčanov a návštevníkov mesta.

Malokarpatský región je krajom šťavnateho hrozna a dobrého vína. Leží na slnečných juhovýchodných svahoch Malých Karpát a je domovom takmer stovky tradičných vínnych pivníc Slovenska na Malokarpatskej vínnej ceste.

Výraz „vínná cesta“ má korene v nemeckom vinohradníctve a znamenal „panoramatickú cestu vinohradníckou oblasťou“, kde mali návštevníci možnosť obdivovať vinohrady a pritom zavítať aj do pivníc, viech s ochutnávkou miestneho vína, prípadne miestnych špeciálností – všetko, čo vám ponúka súčasná návšteva Malokarpatskej vínnej cesty. Lahodné vína kraja, najmä Veltlínske zelené, Rizling vlašský, Frankovka modrá, sa harmonicky snúbia so skvelým jedlom – husacínou, lokšami, osúchmi. Cesta vedie cez niekdajšie kráľovské mestá – Svätý Jur, Pezinok a Modru. Zachovaná architektúra, architektonické prvky sú úzko späté s tradíciou vinohradníctva, vinárstva a inými historickými remeslami, ktoré viedli k hospodárskemu a spoločenskému rozvoju tejto oblasti v minulosti. Modranská majolika s osobitným maľovaným vzorom, ktorej výrobu vám v miestnych keramických dielnach predvedú, je žiadaná a vyhľadávaná aj za hranicami Slovenska. Najväčšie pivnice na Malokarpatskej vínnej ceste sú na hrade Červený Kameň na mieste, kde sa v stredoveku skladovala najmä meď. Hrad je prístupný verejnosti a návštevníkov láka expozíciou historického nábytku, zbraní, obrazov a iných cenných artefaktov minulosti.

Podunajsku dominuje voda. V prvom rade je krajom druhého najväčšieho toku Európy, Dunaja. Pod Bratislavou sa nachádza

časť chráneného územia Dunajské luhy, kde sú vzácné suché i vodné ekosystémy. Dunaj na tomto území vytvára vnútrozemskú deltu a zároveň sa tu akumuluje obrovské množstvo podzemnej vody, ktorá je najbohatším zdrojom pitnej vody v strednej Európe. Senec a jeho okolie je úzko späté s letným pobytom pri vode. Prírodné podmienky na rekreáciu sú tu mimoriadne priaznivé. Mierne podnebie, teplá voda okolo 25 °C, slnečný svit vyše 2 200 hodín za rok, bohaté možnosti vodných športov, rybolovu, ubytovania, stravovania a wellness

služieb priamo v areáli Slnečných jazier robia mesto vyhľadávaným turistickým strediskom celoslovenského i stredoeurópskeho významu. Kraj za horami, teda Záhorie, vonia borovicovými lesmi a hubami. Jedinečné prírodné hodnoty sa zachovali pozdĺž rieky Moravy vďaka prísne stráženým hraniciam v minulosti. Toto malebné územie schováva jedno z najväčších zoskupení habánskych domov vo Veľkých Levároch, ďalej cieľ tisícok pútnikov – Marianku – so starobylým kostolom a kláštorom

rádu paulínov, malebné mestečko Stupavu, ktorú preslávilo „zelé“, teda kapusta. Nádherné pohľady sa otvárajú zo zrúcanín Plaveckého hradu a Pajštúna. Popri kultúrno-historických pamiatkach sa dodnes zachovala tradícia jarmokov, dychovej hudby. Záhoráci si úzkostlivo chránia svoje piesne a folklór.

Bratislavským krajom vstupujete na Slovensko.
Je pomyselnou bránou do krajiny.

Brána spája priestory, spája ľudí a ich myšlienky,
otvára nové obzory. Nech sa páči, vstúpte.

www.bratislavskykraj.sk

1. Pod starobylým Devínom
2. Niva rieky Morava
3. Detail z Marianskeho stĺpa v Pezinoku
4. Hlavné námestie v Bratislave
5. Historická lekáreň – Červený Kameň
6. Chuť Malých Karpát
7. Danubiana – Galéria moderného umenia Bratislava – Čunovo
8. Senecké jazerá

1.

2.

7.

8.

Zo života Slovákov vo svete

ČESKO

5. – 6. apríla 2008 sa v Brne uskutočnil 7. snem Obce Slovákov v Českej republike. Bolo na ňom prerokované základné zameranie činnosti Obce, voľba výkonnej rady a republikovej rady.

21. – 27. mája 2008 sa uskutočnil 10. ročník medzinárodného folklórneho festivalu Praha srdce národov. Festival je najväčším spoločným podujatím národnostných menšín a etník žijúcich v Českej republike. Slovenská účasť býva tradične najväčšia.

CHORVÁTSKO

V dňoch 3. – 5. apríla 2008 pripravila Ústredná knižnica Slovákov v Chorvátsku pri Chorvátskej národnej knižnici a čítárni v Našičiach a Matica slovenská v Našičiach Dni slovenského filmu. Podujatie sa uskutočnilo pri príležitosti 10. výročia vzniku slovenskej knižnice. ÚSZZ na ňom zastupovali Iveta Baloghová a Stanislava Luptáková. Na podujatí mal premiéru prvý dokumentárny film o živote Slovákov v Našičskom kraji Slováci v Chorvátsku – lokalita Jelisavec, ktorého autorom je slovenský etnológ a režisér Miroslav Bartoš. Vo filme je zdokumentovaný život Slovákov v Jelisavci od ich prisťahovania do Slavónie cez obrazy zo súčasného života s dôrazom na národopisnú oblasť, ale aj problematika ich kultúrnej a etnickej identifikácie. Miroslav Bartoš zdokumentoval aktuálny spôsob života Jelisavčanov ako súkromne hospodáriacich roľníkov a pokračovateľov niekdajšej staršej roľníckej tradície ich predkov, rodinný obyčajový cyklus (svadba, pohreb, sociálna diferenciacia v rodine, v dedinskej komunite, duchovná a religiózna oblasť, znalosti slovenského jazyka), obec a jej súčasný charakter, pohľad na miestne školstvo a aktivity miestnej kultúry. Film vyvolal veľký záujem, veľa emócií a získal si srdcia divákov. Po premiére filmu odznela prednáška Sandry Kraljovej Vplyv niektorých kultúrno-spoločenských inštitúcií na pretrvanie etnickej identity u národnostnej menšiny Slovákov v Chorvátsku na príklade slovenskej minority v obciach Jelisavec a Markovec. V rámci festivalu boli premietnuté slovenské filmy Sokoliar Tomáš; Mahuliena, zlatá panna; Nevera po slovensky; Tisícročná včela. Filmy bezplatne zapožičal Slovenský filmový ústav z Bratislavy.

1. júna 2008 zorganizovala Matica slovenská v Iloku tradičný folklórny program Majpan – rúcanie májového dreva.
8. júna 2008 sa v Iloku uskutočnila XXVI. prehliadka slovenského folklóru v Chorvátsku.

KANADA

Kanadská Slovenská liga so sídlom vo Wellande pripravila v júni 2008 podujatie Slovenský otvorený dom.

LIBANON

V historickom Tripolise, druhom najväčšom meste Libanonu, sa 4. mája 2008 uskutočnilo stretnutie absolventov a krajaniek zo severu krajiny s členmi výboru Asociácie absolventov českých a slovenských vysokých škôl v Libanone. Cieľom akcie bolo podporiť aktivitu členov združenia v tejto oblasti.

Asociácia absolventov českých a slovenských vysokých škôl v Libanone dôsledne zachováva významnú tradíciu – odmeňuje svojich úspešných absolventov pamätnými medailami a dôstojnými oslavami na ich počesť. 24. mája 2008 usporiadala v Bejrúte slávnostný spoločenský večierok na počesť absolventov, ktorí úspešne skončili štúdium v bývalom Československu v roku 1978. Podujatie, ktoré sa v arabčine nazýva TAKRIM, je jedným z dvoch najvýznamnejších podujatí Asociácie.

MAĎARSKO

5. apríla 2008 oslávili 30. výročie založenia a 1. výročie znovuzaloženia folklórny súbor Piliš, ktorý pri tejto príležitosti usporiadal kultúrny program v Spoločenskom dome v Mlynkoch.

Slovenské divadlo Vertigo hosťovalo v apríli 2008 s predstavením Pohreb v Békešskej Čabe.

Slovenská menšinová samospráva v spolupráci s Kultúrnym domom A. S. Puškina usporiadala 12. apríla 2008 v Tatabáni-Bánhide 1. slovenský detský umelecký festival.

19. mája 2008 pripravilo Slovenské osvetové stredisko v Sarvaši prednášku Tibora Mótyána O sarvašských priezviskách.

31. mája 2008 sa v Orosláni konal Komárňansko-ostrihomský župný národnostný festival pre dospelých, na ktorom vystúpili tanečné skupiny, spevácke zbory a dychové skupiny.

RAKÚSKO

Hudobná príprava pre deti do 6 rokov Spievanky je podujatie, ktoré pripravil Slovenský školský spolok SOVA 28. apríla 2008. Rakúsko-slovenský kultúrny spolok zorganizoval 15. mája 2008 spoločenské posedenie a besedu so slovenským spisovateľom Ľubom Dobrovodom.

RUMUNSKO

V dňoch 17. – 18. mája 2008 sa uskutočnil 4. ročník medzinárodného festivalu Mládežnícky folklórny Čerpotok 2008. Zúčastnili sa na ňom slovenské folklórne súbory z Rumunska, Slovenska, Česka, Srbska, Poľska a Maďarska. Všetkých prítomných divákov a hostí pozdravil podpredseda vlády Slovenskej republiky Dušan Čaplovič a predsedníčka Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí Vilma Prívarová. Na podujatí sa zúčastnila aj riaditeľka odboru ekonomiky a štátnej podpory ÚSZZ Daniela Parajková.

SRBSKO

9. apríla 2008 si prevzali Vladimír Valentík a Rastislav Varga výročné ceny Ústavu pre kultúru Vojvodiny – Iskry kultúry. Ceny sa udeľujú jednotlivcom i organizáciám za vynikajúce výsledky v oblasti kultúry. Vladimír Valentík je kultúrny pracovník orientovaný na filozofiu a dejiny umenia, je organizátor kultúrnych podujatí, kustód galérie, novinár, riaditeľ divadla. Zorganizoval vyše 70 výtvarných výstav v Galérii Zuzky Medvedovej, napísal vyše 100 výtvarných posudkov, publikoval množstvo textov z dejín umenia a súčasnej výtvarnej tvorby. Pôsobí ako riaditeľ Slovenského vydavateľského centra v Báčskom Petrovci. Rastislav Varga je baletný majster, pedagóg, organizátor baletných podujatí. Pôsobí aj ako profesor pre oblasť tanca na Fakulte telesnej kultúry v Novom Sade, je riaditeľom umeleckého oddelenia Baletu SND.

V dňoch 11. – 20. apríla 2008 zorganizovalo Slovenské divadlo VHV a SKUS hrdinu Janka Čmelíka v Starej Pazove Prehliadku slovenských ochotníckych divadiel.

V máji 2008 zrealizoval Ženský spolok v Kovačici projekt na ochranu kultúrneho dedičstva pod názvom Zvyky a obyčaje späť so životom mladých v minulosti, v júni sa jeho členky zúčastnili na manifestácii Kulpinska svadba – voľakedy a dnes.

Ustanovizeň pre kultúru, informovanie a vzdelávanie KIS Kysáč pripravila v dňoch 27. – 29. júna 2008 v Kysáci detský folklórny festival Zlatá brána.

Asociácia slovenských pedagógov vo Vojvodine pripravila v júni 2008 seminár pre učiteľov slovenčiny a triednej výučby na základných a stredných školách vo Vojvodine s témou Práca s recitátormi.

Slovenské vojvodinské divadlo v Báčskom Petrovci hosťovalo s predstavením Panem et circenses v máji 2008 v Banskej Bystrici. V mesiacoch apríl, máj, jún sa uskutočňovali v jednotlivých obciach Vojvodiny reprízy predstavenia Sklený zverinec.

ŠVÉDSKO

Švédsko-slovenský spolok pripravil 24. apríla 2008 stretnutie krajanov spojené s premietaním slovenského filmu.

1. júna 2008 zorganizoval Švédsko-slovenský spolok slávnostné stretnutie pri príležitosti Medzinárodného dňa detí spojené s hrami a grilovaním.

TALIANSKO

Združenie priateľov Slovenska MY@VY zorganizovalo v júni 2008 oslavy konca 2. svetovej vojny a povstania v Condove – 2. ročník Partizánskych chodníkov pamäti.

USA

5. apríla 2008 si prevzal Jozef T. Senko vyznamenanie Fraternalista roka. Toto ocenenie udeľuje Združenie fraternalistických organizácií v Pittsburghu a okolí za mimoriadne zásluhy. Jozef T. Senko bol ocenený ako úspešný slovenský aktivista a honorárny konzul Slovenskej republiky.

8. júna 2008 pripravilo České a slovenské združenie pri príležitosti Medzinárodného dňa detí stretnutie detí krajanov žijúcich v Bostone a okolí.

Tradičný Pittsburský ľudový festival sa konal 16. – 18. mája 2008. Súčasťou festivalu bol aj medzinárodný trh – predajná výstava ľudových výrobkov spojená s ukázkami gastronomických špecialít.

1. Vo víre tanca, z festivalu v Čerpotoku
2. Predsedníčka ÚSZZ Vilma Prívarová pozdravuje festival v Čerpotoku
3. Spisovateľ Ľubo Dobrovoda
4. Podpredseda vlády SR Dušan Čaplovič so súborom Vranovčan z Vranova na festivale v Čerpotoku
5. Slovenský speváčikovia v Rakúsku
6. Iveta Baloghová odovzdáva knižný dar ÚSZZ pani Ružici Vinčak, vedúcej Ústrednej knižnice Slovákov v Chorvátsku so sídlom v Našičiach
7. Rozpráva režisér Miroslav Bartoš

Koncom apríla sa konal ôsmy ročník podujatia **Martinská literárna jar**, ktoré sa od svojho vzniku profiluje multigeneračne a multižánrovo, pričom sa snaží rôznymi spôsobmi a v širších súvislostiach propagovať a prezentovať súčasnú knižnú kultúru, pôvodnú literárnu tvorbu a jej protagonistov.

Martin privítal slovenských spisovateľov z Maďarska

Organizátori aj mentor pokračovali v približovaní slovenského literárneho života v zahraničí. Po spisovateľoch z Českej republiky, zo Srbska a Rumunska sa v Martine tento rok predstavili po slovensky píšuci autori z Maďarska – Juraj Dolnozemský, Imrich Fuhl, Michal Hrivnák, Alexander Kormoš a Gregor Papuček. Účastníkov spoločného predpoludnia nazvaného *Rozprávanie o súčasnej slovenskej literatúre v Maďarsku a stretnutie s jej tvorcami* privítal Peter Cabaďaj (SNK) a s úvodným príhovorom vystúpila predsedníčka ÚSZZ Vilma Prívarová. Program, umocnený čítaním úryvkov autorských textov, moderovala riaditeľka odboru kultúry ÚSZZ Lubica Bartalská za odbornej asistencie znalca dolnozemskej slovenskej literatúry Petra Andruška.

Dlhé putovanie k ČIERNEJ PANEJ

DOBRODRUŽSTVÁ A DOJMY Z MARTINSKEJ LITERÁRNEJ JARI

Cesta delegácie našich literátov na Martinskú literárnu jar sa mi v štádiu príprav javila ako sen. Teraz, po jej realizovaní, mi niektoré detaily pripadajú ako zábavná historka, hoci celkove ju ponímam ako vážnu a poučnú udalosť. V spojitosti s cestou mi napadli myšlienky, ktoré možno v týchto súvislostiach vyznievajú trochu nadsadene, že totiž celá doterajšia pozemská púť človečenstva, od Adama a Evy, je poznačená nepretržitými väčšími a menšími útrapami, každodennými omylmi, pokleskami. Ak sa človek nepoddá, nakoniec zvíťazí nad ťažkosťami a celkove napreduje. Ponaučením z toho je banalita: nezúfať za žiadnych okolností a odmena nás neminie. Náš príbeh z Martinskej literárnej jari nie je vymyslený, najvyšš domyslený a z určitých hľadísk môže byť symbolický. Prípravy boli dlhé a dôkladné. S blížiacim sa termínom odchodu som sa stával senzibilným. Všimol som si vrtkavé počasie, búrkové mraky nad Budapešťou i hromy, ktoré sem-tam divo

bili. Poniectí to považovali za zlé znamenia, ale ja som to tak nepocítoval. Cítil som sa ako mentalista, ktorý dokáže hory prenášať a ovplyvňovať konanie a myslenie iných. Rozhodol som sa ukázať svetu, čoho som schopný. Môj plán bol veľmi jednoduchý. Zmeškám termín odchodu a zároveň zabránim odchodu vlaku v stanovený čas tým, že telepaticky ovplyvním rušňovodiča... Skvelá predstava, či nie? Aj sa mi ju podarilo uskutočniť, hoci len čiastočne. V deň odchodu našej delegácie sa mi na stanicu skutočne podarilo prísť s hodinovým oneskorením. Ibaže vlak sa mi nepodarilo zadržať. (Predsa sa mi nemôže všetko dariť!) Moji kolegovia odišli bez mojej. Zostal som v kaši. Ale nie bez nádeje, že z nej vybrádnem. Nuž vydal som sa priekopníckou cestou. Namiesto expresu s jedálnym vozňom som cestoval stovky kilometrov „lokálkami“ s drevenými lavicami, v neustálom strehu, aby som na správnom mieste prestúpil do správneho vlaku. Putoval som o smáde a hlade, veď nepredvídam komplikácie som si na cestu nezabíal ani len kúsok slaninky. Pripadal som si ako verný potomok svojich slovenských predkov, ktorí sa pred tromi storočiami vydali na dlhú cestu hľadania domova na Dolnú zem. Keď sa vlak konečne zastavil v Martine, bola už „tichá noc, tmavá noc...“ Krásna síce nebola – hviezdy na oblohe zastierali mrzuté mračná, avšak od radosti zo šťastného príchodu by som si bol najradšej pohmkával túto pesničku, keby... Keby ma nebolo postihlo ďalšie prekvapenie. Na celej stanici nebolo živej duše. V tom momente ma prestal hriať telefonický sľub, že ma pri vlaku budú čakať. Netušil som, čo robiť, ktorým smerom vykročiť. Vydal som sa vyľudnenými, neosvetlenými uličkami skúsiť šťastie iba tak naslepo. Čím dlhšie som kráčať, tým väčšími som klesal na mysl. Prenasledovali ma halucinácie, videl som sa, ako bdiem na tvrdej lavici v staničnej čakárni, po takmer celodňovom cestovaní ma táto vidina priam lákala. Už-úž som sa chcel vrátiť na stanicu, keď som v diaľke zbadal svetlo. Božie zjavenie! Prozreteľnosť! Prišla mi v ústrety Prozreteľnosť! – jasal som v duši. Musím priznať, opäť som sa mylil. Nebola to Prozreteľnosť, lež čosi

oveľa sveskjejšie – bola to ČIERNA PANI osvetlená žiarou svetlejšou ako slnko. Vábivo ma lákala a ja som neváhal, rozbehol som sa k nej. Nakrmila ma, napojila, zahrnula zemskými dobrotami i priateľmi... V pohode penziónika Čierna pani ma totiž čakali moji kolegovia. Boli vraj presvedčení, že sa nestratím. Nie tak naša hostiteľka z Bratislavy Lubica Bartalská. Mädlaci rukami, povedala: „Nebola by som verila, že vás dnes uvidím takto pokope.“ Oči jej žiarili. Povedala to s takým uspokojením, aké mohol cítiť Pán, keď stvoril svet a riekol: „Je završené, áno, dielo diel; // stroj ide, odpočívaj tvoriteľ.“ Čo nasledovalo potom, to patrí do ďalšej kapitoly našej historky. V zrkadle súčasného stavu slovenského literárneho života v Maďarsku sa hovorilo o našej literatúre, ktorá zápasí so závažnými ťažkosťami (dokonca sa vraj pripravuje jej rekvie, o tom však inokedy). Aktivity našich tvorcov skutočne rapídne klesli, dorastu niet a náš literárny život postihla veľká kríza. Pritom tieto dve zložky obyčajne úzko súvisia, sú od seba závislé, alebo sa aspoň dopĺňajú, dokonca sa môžu aj posilňovať. Tvorivú činnosť ťažko zvonka ovplyvniť (ak sa to vôbec dá), ale prispievať k formovaniu literárneho života je možné, vyžaduje si to iba dobrú vôľu a vhodné podmienky. Zdá sa, že literárna obec Slovákov v Maďarsku, bohužiaľ, bez vonkajšej pomoci sotva dokáže prekonať uvedené ťažkosti. Priam bije do očí, že dlhé roky, ak sa vôbec čosi podniklo v tomto smere, boli to pokusy vychádzajúce vždy výlučne zo strany predstaviteľov materskej krajiny. (Veľvyslanectvo SR v Budapešti, Slovenský inštitút, Matica slovenská, Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí), akoby predovšetkým im záležalo na osude písaného slovenského slova, jedného z najdôležitejších možných prostriedkov sebarevitalizácie a pretrvania menšiny, pestovania jej jazyka. Akoby sme my doma boli – v priamom i nepriamom zmysle slova – zo svojho kalendára vymazali čo i len spomienku na literárne aktivity našej pospolitosti. Aby som sa vyjadril celkom vecne, nepripomenuli sme si ani výročie takého významného medzníka, ako bolo vydanie antológie Výhonky a pod. Tentoraz nás na Martinskú literárnu

jar pozval Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí. Cítili sme sa dobre nielen „v náručí“ Čiernej panej, ale aj v Slovenskej národnej knižnici, kde nás čakala noblesná spoločnosť na čele s predsedníčkou ÚSZZ Vilvou Prívarovou. Popri početných záujemcoch nás poctili svojou prítomnosťou poslanec Národnej rady SR Jozef Rydlo, generálny riaditeľ Slovenskej národnej knižnice Dušan Katuščák, riaditeľ Národného biografického ústavu Augustín Maťovčík a mnohí ďalší. Svojou prítomnosťou, ako i vystúpením nás milo prekvapil Peter Andruška, ktorý nás držal za ruku už pri prvých krokoch, bol aj pri zrode antológie Výhonky a dlhé roky potom sme s ním boli takpovediac v dennom pracovnom kontakte. P. Andruška má mimoriadne veľké zásluhy na rozvoji krajanskej literatúry. Pomáhal nám vždy z čistého srdca, z presvedčenia, nezištne a bez potľapkávania po plec! Pri tejto výnimočnej príležitosti nemôžem nespomenúť, že keď sa náš priateľ pred piatimi rokmi dožil šesťdesiatky, s vtedajším riaditeľom Slovenského inštitútu Karolom Wlachovským a Veľvyslanectvom SR v Budapešti sme sa pripravovali s úctou a vďakou osláviť túto udalosť. Bohužiaľ, medzičasom sa život našej literárnej obce skomplikoval a naše plány stroskotali. Veľmi ľutujeme, že aj naše kontakty sa akosi uvoľnili, ak nie prerušili... P. Andruška tohto roku oslávi 65. narodeniny! Kým sa P. Andruška na Martinskej literárnej jari zamerl na kritické posúdenie tvorby prítomných predstaviteľov slovenskej literatúry v Maďarsku, L. Bartalská si vybrala za úlohu faktograficky popísať ich literárne, organizačné a ďalšie aktivity. Prekvapila ucelenosťou a presnosťou podaného obrazu. Jej výklad v nás vzbudil dojem, že na Slovensku sledujú naše aktivity s väčším záujmom ako doma, poznajú nás lepšie ako my sami seba. Prednáška bola poznačená objektivitou a nezaújatnosťou, preto môže slúžiť aj ako filter pri posudzovaní ďalších textov z tejto oblasti. Počas svojej návštevy v Martine sme sa presvedčili, že na Slovensku pozorne sledujú osud slovenskej literatúry v Maďarsku a vysoko si vážia všetky úsilia v tomto smere.

1. Príhovor predsedníčky ÚSZZ Vilmy Prívarovej
2. Účastníci Martinskej literárnej jari
3. Spisovateľ Juraj Dolnozemský
4. Alexander Kormoš v rozhovore s Petrom Cabaďajom
5. Riaditeľ Biografického ústavu v Martine Augustín Maťovčík s Michalom Hrivnák a Alexandrom Kormošom

Pripravil
Michal Hrivnák

Golf je šport, ktorý vytvára jedinečnú chuť zlepšovať sa na každom stupni – od začiatočníkov až po profesionálnych hráčov. Spája sa s pobytom na čerstvom vzduchu, tréningom tela i ducha, a to v každom veku. Aj preto sa na Slovensku teší v posledných rokoch veľkej popularite. Slovensko vďaka svojej polohe v srdci Európy a čistej prírode ponúka na kvalitných golfových ihriskách, situovaných do malebnej slovenskej prírody, výbornú príležitosť zahrať si golf.

Golfových ihrísk stále pribúda a ich vybavenie je čoraz modernejšie a lepšie. Veľkou výhodou je, že golf sa dá hrať každý deň, v priemere až 220 dní v roku, s výnimkou zimného obdobia, keď zelené trávniky pokryje sneh. Hlavná golfová sezóna trvá od apríla do októbra. Cena golfového kurzu sa pohybuje okolo 6 000 – 7 000 Sk a zahŕňa aj možnosť stať sa členom golfového klubu. Cena skúšky spôsobilosti sa pohybuje okolo 1 800 Sk.

Okrem menších ihrísk, ktoré tvoria súčasť rekreačného zázemia pobytových hotelov a kúpeľných miest, pracuje v súčasnosti pri najväčších ihriskách niekoľko mimoriadne aktívnych golfových klubov s výbornými službami a prijateľnými cenami (Golf and Country Club Bratislava – Bernolákovo, Profesionálne golfové ihrisko Gray Bear Tále, Golfový klub v Piešťanoch

Zahrajte si GOLF NA SLOVENSKU

Golfový areál Tále

– SPA-GOLF KLUB, Golfový areál Black Stork Veľká Lomnica). Kluby stoja v popredí profesionálneho golfového života, ale starajú sa aj o golfovú dorast a organizujú školy golfu pre začiatočníkov. V porovnaní so zahraničnými golfovými klubmi s porovnateľnými službami a kvalitou sú náklady na hru na Slovensku niekoľkonásobne nižšie. Tak prečo nevyužiť skvelé slovenské možnosti?

Golfový areál v Bernolákove

18-jamkové majstrovské golfové ihrisko v Bernolákove Black River Bratislava (OUT Ano) vzniklo v roku 1997 (VÚC Bratislava). Ihrisko je situované v historickom areáli barokového kaštieľa z 18. stor. v atraktívnom prírodnom prostredí obce Bernolákovo, približne 5 km od Bratislavy.

www.golf.sk

Golfový areál Black Stork Veľká Lomnica

Golfový areál Black Stork Veľká Lomnica

27-jamkové majstrovské golfové ihrisko Black Stork Veľká Lomnica (OUT Ano) nadviazalo na golfovú tradíciu ešte z čias Rakúsko-Uhorska. Nachádza sa na úpätí Vysokých Tatier, medzi Veľkou Lomnicou a Tatranskou Lomnicou (VÚC Prešov). Jeho súčasťou je i simulátor, 3-jamková tréningová akadémia, 9-jamkové verejné ihrisko. Zázemie areálu tvorí špičkový hotel International ****.

www.blackstork.sk, www.international.sk

Golfový areál Tále

18-jamkové profesionálne golfové ihrisko Gray Bear (OUT Ano) na ploche asi 60 ha bolo otvorené v roku 2002. Celý golfový areál je situovaný do rekreačnej oblasti Tále v Nízkych Tatrách s čarovnou scenériou horského údolia. Má veľmi dobre vybudovanú kompletnú infraštruktúru (VÚC Banská Bystrica).

www.tale.sk

Golfový areál kúpeľov Piešťany

9-jamkové majstrovské golfové ihrisko kúpeľov Piešťany (OUT Ano) leží na severnom okraji kúpeľného ostrova (VÚC Trnava). SPA-GOLF KLUB Piešťany nadviazal na bohatú golfovú tradíciu kúpeľov pred 90 rokmi. Môže sa pochváliť nielen naozaj luxusnými európskymi golfovými službami, ale aj výborným hotelovým a reštauračným zázemím.

www.spagolf.sk

Golfový areál Welten Báč

18-jamkové majstrovské golfové ihrisko Welten Báč (OUT Ano) patrí k našim najmladším majstrovským ihriskám. Zatiaľ je k dispozícii 9 jamiek. Nachádza sa na juhu Slovenska pri obci Báč (VÚC Trnava) neďaleko Šamorína a Dunajskej Stredy. Poskytuje celú škálu kvalitných golfových služieb.

www.golf.welten.sk

Golfový areál Alpinka Košice

9-jamkové golfové ihrisko Alpinka Košice (OUT Ano) bolo vybudované na východe Slovenska len vlani. Nachádza sa v malebnom Čermelskom údolí košíckých lesov. Hráči a návštevníci majú okrem ihriska k dispozícii útulný club house s golfovým simulátorom, reštauráciou s výbornou kuchyňou a veľkou letnou terasou.

www.golf-alpinka.sk

Golfový areál Bernolákovo

Golfový areál Tále

Pripomíname si

Anton BANÍK, SDB

(22. 4. 1928 *Blatné*) – katolícky kňaz, salezián, prekladateľ, organizátor duchovného i kultúrneho života Slovákov vo Švajčiarsku. Študoval filozofiu, divadelnú vedu a históriu. V roku 1964 emigroval do Ríma, kde pôsobil ako pedagóg v Slovenskom ústave sv. Cyrila a Metoda. V roku 1973 začal viesť Slovenskú katolícku misiu vo švajčiarskom Zürichu a viedol ju vyše 30 rokov; založil a redigoval časopis *Živé slovo*. Príspevky publikoval vo viacerých krajanských časopisoch. Od roku 2002 žije v Bratislave.

80. výročie narodenia

Karol BELOHLÁVEK

(13. 1. 1886 *Holíč* – 25. 4. 1983 *Maitland, USA*) – novinár, spolkový pracovník. Bol aktívnym činiteľom Národného slovenského spolku, redaktorom viacerých novín: *Nové Slovensko*, *Slovenský hlásnik*, *Floridský Slovák*. V roku 1952 založil spolu s manželkou na Floride domov amerických Slovákov-dôchodcov v USA – Slovenskú záhradu a časopis *Floridský Slovák*. Knižne vydal *Dejiny detroitských a amerických Slovákov 1921 – 1948* (1948).

25. výročie úmrtia

Samuel BOLDOCKÝ

(25. 4. 1943 *Báčsky Petrovec, Srbsko*) – literárny kritik, redaktor, slavista, autor učebníc, pedagóg. Jedna z najvýznamnejších osobností súčasnej literárnej kritiky vojvodinských Slovákov, odborník na slovensko-srbské vzťahy. Pôsobil ako pedagóg na Gymnáziu Jána Kollára v Báčskom Petrovci. Publikoval jazykovedné a literárnokritické texty vo viacerých zborníkoch a časopisoch. Dielo (výber): *Prehľadnocovania hodnôt* (1986), *Podnetnosť literatúry* (1996), *Podnety a úskalia slovenskej literatúry v Juhoslávii* (2003), *Literárne reflexie* (2004), *Ľudovít Štúr a Vuk Karadžič v kontexte srbsko-slovenskej spolupráce v 19. stor.*, učebnice slovenčiny pre základné školy, hlavný redaktor publikácie *Petrovec 1745 – 1995*.

65. výročie narodenia

Anna Miloslava ČAJAKOVÁ

(1. 6. 1888 *Turčiansky Svätý Martin* – 16. 8. 1981 *Banská Bystrica*) – predstaviteľka zahraničného odboja a krajanská pracovníčka v Chicagu. Podieľala sa na zakladaní viacerých spolkov a organizácií. Pripravovala rôzne zbierky a slávnosti.

120. výročie narodenia

Pavel ČÁNI

(19. 6. 1953 *Kačarevo, Srbsko*) – akademický maliar, pedagóg. Študoval v Novom Sade a Belehrade. Vo svojej tvorbe sa zameriava na voľnú grafiku, jeho estetický prejav je poznačený poetikou postmodernity. Mal niekoľko desiatok samostatných a kolektívnych výstav v Srbsku i v zahraničí. V súčasnosti pôsobí ako riaditeľ Slovenského vojvodinského divadla v Báčskom Petrovci, jediného profesionálneho divadla mimo územia Slovenska.

55. výročie narodenia

Tomáš ČELOVSKÝ

(10. 5. 1958 *Nový Sad, Srbsko*) – prozaik, spisovateľ pre deti, novinár, prekladateľ. Po štúdiách pôsobil vo Vojvodine ako redaktor časopisu *Nový život* a časopisu pre deti *Pionieri* (neskôr *Zornička*), zostavoval národné kalendáre. V súčasnosti žije v Bratislave. Dielo (výber): *próza – Rád chodím do školy*, *Sen noci prvoaprílovej*, *preklady do srbciny – Šoleom*, *do slovenčiny – Č. Vukovič: Všemocné oko*, *N. Velikovič: Sahib – impresie z depresie*, *Človek – demokracia – poznanie* (člen prekladateľského tímu), *B. Bogdanovič: Sprievodca labyrintom mesta*. Je členom Asociácie organizácií spisovateľov Slovenska.

50. výročie narodenia

Jozef DIEŠKA

(5. 4. 1913 *Dolná Lehota* – 15. 3. 1995 *Dayton, USA*) – filozof, politológ. Pôsobil ako docent Univerzity Komenského v Bratislave. Po roku 1945 sa na pôde Strany slobody usiloval o vytvorenie jednotného ideového frontu, ktorý by na báze filozofie humanity, kresťanskej morálky a demokratických zásad dokázal zabrániť prieniku marxizmu do slovenského spoločenského a duchovného života. V roku 1948 emigroval do USA, kde pôsobil najskôr na Georgetownskej univerzite a od roku 1954 na Daytonskej univerzite v štáte Ohio v USA. Venoval sa predovšetkým gnozeologickej problematike a otázkam filozofie vedy a pôsobil vo Výbore pre slobodné Česko-Slovensko v USA. Dielo: *Praktická psychológia; Filozofia humanity v politickom živote; Nikolaj Losskij a jeho filozofia* a i.

95. výročie narodenia

František FUGA

(9. 6. 1923 *Vinné* – 9. 11. 1987 *Hamilton, Kanada*) – grékokatolícky kňaz, vydavateľ, organizátor slovenského kultúrneho života v zahraničí. Vyštudoval teológiu v Bratislave a Ríme. Od roku 1955 pôsobil ako kňaz medzi Slovámi v kanadskom Hamiltone, kde založil slovenské vydavateľstvo. Vydával slovenskú náboženskú literatúru, kalendáre, časopisy. Bol spoluzakladateľom a v rokoch 1973 – 1987 aj predsedom Zahraničnej Matice slovenskej.

85. výročie narodenia

Mariana Ľudvikivna HAPAKOVÁ

(30. 5. 1948 *Turie Remety, Ukrajina*) – spolková pracovníčka, učiteľka. Je členkou výboru Matice slovenskej na Zakarpatisku a predsedníčkou miestneho odboru MS na Z. v obci Turie Remety, kde zároveň pôsobí aj ako učiteľka slovenského jazyka. Bola jednou zo zakladateľiek detského folklórneho súboru *Turianska dolina*, pôsobiaceho medzi Slovámi na Ukrajine. Vďaka jej organizačným schopnostiam sa MO MS na Z. v Turích Remetách stal najaktívnejším v Zakarpatskej oblasti.

60. výročie narodenia

Ľudmila HURBANOVÁ

(8. 6. 1878 *Stará Pazova, Srbsko* – 19. 10. 1969 *tamže*) – spisovateľka, redaktorka, divadelná ochotníčka, kultúrna pracovníčka. Patrila medzi významné osobnosti kultúrneho, spoločenského a spolkového života Slovákov žijúcich v Srbsku. Napísala a vydala niekoľko zbierok krátkych próz, jednoaktoviek a zostavila prácu *Kronika divadelného ochotníctva v Starej Pazove*.

130. výročie narodenia

Juraj JAKUBISKO

(30. 4. 1938 *Košov*) – režisér, scenárista, kameraman. Jeho filmy sa vyznačujú osobitou poetikou, bizarnosťou a hravosťou. Od roku 1993 žije v Prahe. Je nositeľom viacerých cien: r. 1998 – *Cena Mateja Hrebendu* za prínos k rozvoju česko-slovenských vzťahov, r. 2000 – *Zlatá pečať* za významný prínos v rozvoji umenia a filmu, r. 2002 – *Zlatá kamera* za celoživotný prínos slovenskej kinematografii, *Pribinov kríž II. triedy* a i. *Tvorba (výber): Dovidenia v pekle, priatelia; Postav dom, zasaď strom; Nevera po slovensky; Tisícročná včela; Perinbaba; Sedím na konári a je mi dobre; Host do domu; Bathory*. Je členom Európskej filmovej akadémie, od roku 2001 docentom na FAMU.

70. výročie narodenia

Jozef KVASNOVSKÝ

(25. 5. 1953 *Josipovec, Chorvátsko*) – spolkový pracovník, učiteľ, publicista. Absolvoval Slovenské gymnázium A. Bernoláka pri Slovenskom ústave sv. Cyrila a Metoda v Ríme. Pôsobil ako učiteľ na Základnej škole v Josipovci. Je spoluzakladateľom Matice slovenskej v Chorvátsku, v rokoch 1992 až 2002 bol predsedom Zväzu Slovákov v Chorvátsku, od roku 2002 je jeho podpredsedom. Založil časopis *Prameň*, kde do roku 1999 pracoval ako šéfredaktor.

55. výročie narodenia

Ján Vladimír ORMIS

(3. 6. 1903 *Bingulá, Srbsko* – 18. 4. 1993 *Bratislava*) – právnik, literárny historik a bibliograf. Väčšinu života strávil na Slovensku. Napísal niekoľko diel z literárnej histórie: *Zo slovenskej minulosti národnej a literárnej* (1932); *Zo života slovenského* (1933); *Kultúrne snahy Slovákov v Juhoslávii* (1935); *Ľudovít Štúr* (1955) a i. *Bibliografie: Slovník slovenských pseudonymov* (1944); *Bibliografia Ľudovíta Štúra* (1958); *Doplňky a opravy k Riznerovej bibliografii* (1972) a i. Venoval sa aj publicistike a prekladateľskej činnosti.

105. výročie narodenia

Gregor PAPUČEK

(24. 6. 1938 *Pilisszentkereszt /Mlynky/, Maďarsko*) – básnik, publicista, prekladateľ, organizátor slovenského literárneho života v Maďarsku. Autor básnických zbierok: *Pilišske ozveň* (1982), *Ako mám ďalej žiť* (1983), *Tvrde hrudy* (1988), *básni pre deti* – *Hrajme sa* (1990), *Dozvuky* (1994), *Nezabúdaj* (1998); *monografie – Mlynky a okolie* (2000); *CD s nahrávkou zhudobnených básní pre deti Zaspievajme si s Debničkou* (2007). Je čestným členom Spolku slovenských spisovateľov a členom Maďarského zväzu spisovateľov v Budapešti. Nositeľ Radu Bieleho dvojkríža II. triedy udeľovaného prezidentom SR.

70. výročie narodenia

Jozef PODHRADSKÝ

(19. 4. 1823 *Skalica* – 13. 11. 1915 *Jagodina, Srbsko*) – prozaik, dramatik, publicista a prekladateľ. Evanjelický farár v Budapešti, Novom Sade, stredoškolský učiteľ v Sombore, Leskovci, Belehrade, knihovník v Petrohrade. V Novom Sade vydával prvé slovenské časopisy pre deti a mládež: *Slávik* a *Zornička*. Dielo (próza): *Lipovský a Hrajnoha*; (dráma): *Holuby a Šulek*, *Hora stratenej nádeje*, vydával aj konfesijné práce – autor prvého pravoslávneho katechizmu pre Slovákov a Čechov, učebnice a preklady.

185. výročie narodenia

Július PODLIPNÝ

(12. 4. 1898 *Bratislava* – 10. 1. 1991 *Temešvár, Rumunsko*) – akademický maliar. Po štúdiách v Bratislave a Budapešti sa usadil v rumunskom Temešvári, kde založil súkromnú školu výtvarného umenia. V jeho tvorbe môžeme nájsť prvky symbolizmu, expresionizmu, ale najmä humanizmu. Je maliarom čiernobielych farieb a uhlíka. Autor portrétov, krajínok, zátíší. Svoje obrazy vystavoval v samostatných i kolektívnych výstavách. Za celoživotné dielo bol v roku 1988 ocenený čestnou medailou hlavného mesta Slovenska.

110. výročie narodenia

Marián Mark STOLÁRIK

(22. 4. 1943 *Turčiansky Svätý Martin*) – historik. V roku 1951 sa s rodičmi vysťahoval do Kanady. V rokoch 1979 – 1991 pôsobil ako predseda, vedúci riadiaci pracovník a riaditeľ tlače Balchského inštitútu pre etnické štúdiá vo Filadelfii, od roku 1992 univerzitný profesor na Katedre slovenských dejín a kultúry na Ottawskej univerzite. Odborník na dejiny imigrácie do Severnej Ameriky a jej etnické skupiny s dôrazom na slovenskú skúsenosť. V tejto oblasti publikoval osem kníh a vyše 60 článkov vrátane *Slovaks in Bethlehem, Pennsylvania, 1880 – 1976* (1985) a *Immigration and Urbanization: The Slovak Experience, 1870 – 1918* (1989). Editoval publikáciu *The Slovak Republic: A Decade of Independence* (2004). V rokoch 1993–1999 predseda Kanadskej Slovenskej ligy. Založil a redigoval *The Slovak Studies Newsletter* (1977 – 1987); v súčasnosti rediguje vedeckú ročenku *Slovakia* (od r. 1982).

65. výročie narodenia

Vít UŠÁK, SDB

(9. 6. 1923 *Dolné Radošovce*) – katolícky kňaz, salezián, pedagóg, básnik. V roku 1953 vysvätený v Taliansku. Pôsobil ako duchovný správca a kaplán v talianskych mestách. Od roku 1973 vyučoval na Slovenskom gymnáziu A. Bernoláka pri Slovenskom ústave sv. Cyrila a Metoda v Ríme a ako katechéta v Saleziánskom ústave Pia XI. v Ríme. Vydal niekoľko zbierok poézie, venoval sa prekladateľskej činnosti a zostavil monografiu *Slováci v Chorvátsku* (Cleveland – Rím 1978). V roku 1990 sa vrátil na Slovensko.

85. výročie narodenia

Andrej VRBACKÝ

(16. 4. 1908 *Bedford, USA* – 4. 4. 1974 *Bratislava*) – novinár, prekladateľ. Zaslúžil sa o rozširovanie slovensko-juhoslovenských vzťahov. Spolupracoval s krajanskou tlačou, redigoval časopisy v Juhoslávii, na Slovensku a v Česku. Prekladal zo srbciny, chorvátčiny, ruštiny, bulharčiny. Ako dokumentarista pracoval v Novinárskom študijnom ústave v Bratislave.

100. výročie narodenia

Gorazd ZVONICKÝ, vlastným menom Andrej Šándor, SDB

(29. 6. 1913 *Močarany* – 27. 7. 1995 *Rím, Taliansko*) – katolícky kňaz, salezián, básnik, prekladateľ, publicista, organizátor slovenského kultúrneho života v zahraničí. Od roku 1950 žil v exile (Taliansko, Argentína), od roku 1963 v Ríme, kde pôsobil ako profesor Slovenského gymnázia A. Bernoláka pri Slovenskom ústave sv. Cyrila a Metoda v Ríme. Redigoval knižnú edíciu *Lýra*, spolupracoval s redakciou *Rádia Vatikán*. Slovenskú literatúru obohatil ako básnik, prekladateľ, esejista, homiletik. Nositeľ štátneho vyznamenania *Za zásluhy* o Taliansku republiku.

95. výročie narodenia

Sýty hladnému neverí

Stredobodom veľkej väčšiny obrazných, priamych či prenesených hodnotení, ktoré zaznamenáva frazeologický fond slovenského jazyka, je človek, jeho fyzický vzhľad, duševné a povahové vlastnosti, pracovný a morálny profil, ako aj jeho postavenie v spoločnosti.

Tieto ustálené slovné aj vetné spojenia mapujú ľudský život od narodenia po odchod z tohto sveta.

Jednu z najpočetnejších skupín predstavujú frazeologické

jednotky hodnotiace materiálne zabezpečenie jednotlivca a jeho majetkové pomery vo vzťahu k spoločstvu, kde niektorí žijú v dostatku a iní v pote tváre bojujú o prežitie.

Reálny pomer ľudí majetných a nemajetných sa priamo-úmerne premietol do menšieho počtu ustálených frazeologických spojení s významom „bohatstvo, bohatý človek“, pričom jednotky s významom „chudoba, chudobný človek“ majú v slovenskom jazyku omnoho bohatšie zastúpenie.

Odkaz na skutočnosť, že hmotný nedostatok treba vnímať ako univerzálny celospoločenský jav, nachádzame v prísloviach staršieho datovania, napr. *Aj vo Viedni ľudia biedni; Aj v Pešti bieda vreští; Chudobu nikto na svete nepremôže; Na chudobe svet stojí; Chudobnému je všade zle.* Nadčasový charakter majú najmä príslovia, ktoré vyjadrujú známu pravdu o nadržanom, vplyvnom a neohrozenom postavení mocných a bohatých – *Kto má vo vrecku, má aj v hlave; Kto má peniaze, to je pán; Teraz je ten pánom, kto má peniaze; Bohatému netreba rozumu a pod.*

O majetnom človeku sa hovorí, že je *pri peniazoch, má plné vrecká, má plný mešec, má peňazi ako maku (pliev, šupiek), má zlata ako blata.* V dnešnom svete rozvoja finančníctva a bankovníctva sa v slovenčine udomácnilo nové ustálené spojenie *mať tučné <bankové> konto.* Pohodlný život v hojnosti a blahobyte vyjadrujú v slovenskej frazeológii viaceré ustálené prirovnania, napr. *žije si ako pán (gróf, kráľ), je mu ako v loži, má sa (žije si) ako červík v syre (slímák v chrene, mucha v mlieku), žije na vysokej nohe.* O človeku v hmotnej núdzi sa hovorí, že *nie je pri peniazoch,*

má prázdne vrecká, má mešec plný pavučín, nemá ani deravý groš, nemá (nezarobi) ani na slnú vodu, grošom smrdí, topí sa v dlhoch, žije z ruky do úst, trie biedu (psotu), má peňazi ako žaba srsti, má peňazi (majetku) ako na dlani chlpop, vyšiel na bubon (na mizinu, na psotu, na psí tridsiatok, na žobrácku palicu), je chudobný ako kostolná myš atď. K frazeologickým jednotkám s významom „nemať peniaze“, ktoré

majú v súčasnosti vysokú frekvenciu výskytu, patria dve novšie frazémy – *mať prievan v peňaženke a mať finančné suchoty.* Potreba vlastniť čo najväčšie hmotné i nehmotné imanie je vlastná takmer každému človeku. Keďže *s jedlom rastie chuť,* ľudia v snahe ospravedlniť svoju honbu za majetkom zvyknú hovoriť, že *si odkladajú na horšie časy.* *Bohatí nemajú nikdy dosť, klaňajú sa zlatému teľaťu,* nezvyknú

mať prajnú (otvorenú) ruku, obyčajne *sedia na peniazoch,* nevedia *dávať plným priehrstím,* pričom zabúdajú, že *na chudobe svet stojí.* Odpoveď na otázku, či bohatstvo prináša jeho majiteľovi dokonalý pocit šťastia, nachádzame v slovenských prísloviach *Čím viac peňazi, tým viac starostí* alebo *Kde je bohatstvo, tam je trápenie.* Hoci *chudoba cti netratí,* je známe, že *peniaze svetom vládnu,* preto spomínané *starosti a trápenie* s nimi v konečnom dôsledku podstupuje každý človek veľmi ochotne.

Prípravila Mária Dobríková

Autor malby na sklo: Lubomír Kolár

JÚL – SEPTEMBER 2008

ÚSZZ INFORMUJE

Putovanie za poznaním, 3. – 12. 7. Bystrá, Brezno, Horná Lehota, Tále, B. Bystrica, Zvolen, Bojnice, Bratislava, Devín. Letný putovný tábor pre krajskú mládež vo veku 14 – 18 rokov realizuje ÚSZZ, ktorý je hlavným garantom podujatia. Študenti navštívia prírodné, kultúrne a historické pamätihodnosti Slovenska a stretnú sa s poprednými slovenskými spisovateľmi. Na podujatí sa zúčastnia krajanovia z Maďarska, Rakúska, Rumunska, Srbska, Švajčiarska, Ukrajiny a USA.

Cyrilo-metodské dni a Pamätný deň Slovákov žijúcich v zahraničí, 4. – 6. 7. Terchová. Účast krajského folklórneho súboru Zelený javor z Krempách z Poľska. Súbor vystúpi 5. júla aj v samostatnom programe. ÚSZZ spolupracuje na tomto podujatí s Domom kultúry v Terchovej.

Pamätný deň Slovákov žijúcich v zahraničí na Devine, 5. 7. Devín. Na oslavy zavítajú krajské delegácie a v kultúrnom programe vystúpi 30-členný slovenský spevácky zbor Pávi krúžok z obce Mlynky (Pilisszentkereszt) z Maďarska.

Letný mládežnícky tábor Betliar, 10. – 24. 7. Betliar. ÚSZZ v spolupráci so SNM – Múzeom Betliar pripravuje už pravidelne letný poznávací pobyt pre mladých Slovákov zo zahraničia, ktorí prácou v areáli múzea prispievajú k záchrane kultúrneho dedičstva v kaštieli Betliar a v jeho historickom parku.

Folklórne slávnosti pod Poľanou, 11. – 13. 7. Detva. Už po 34-krát sa na slávnostiach zúčastnia aj krajské súbory. V programe Krajská nedeľa vystúpi 9 kolektívov s 250 účinkujúcimi. Budú to krajanovia z Česka, Francúzska, Chorvátska, Maďarska, Poľska, Rumunska, USA, Srbska a Ukrajiny.

Kurz divadelných ochotníkov, 13. – 19. 7. Oščadnica-Lalíky. ÚSZZ v spolupráci s Kysuckým osvetovým strediskom v Čadci pripravil týždenný kurz pre režisérovo a divadelných ochotníkov, ktorí pôsobia v prostredí slovenského zahraničia.

Južnoslovenské detské a mládežnícke folklórne slávnosti, 26. – 27. 7. Dulovce. Na 12. ročníku tohto podujatia vystúpia 3 detské krajské súbory z Rumunska, Chorvátska a Srbska. Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí organizuje slávnosti v spolupráci s MO MS v Dulovciach a obcou Dulovce.

Očovská folklórna hruda, 8. – 10. 8. Očová. Na prehliadke tradičnej ľudovej kultúry vystúpia krajské súbory zo Srbska, FS Vreteno z Kysáča a FS Šafárik z N. Sadu.

Hontianska paráda, 22. – 23. 8. Hrušov. Na netradičnom festivale tradičnej kultúry sa už po druhýkrát uskutoční Krajský dvor, na ktorom tentoraz predstavia svoju históriu, kultúru, zvyky a dolnozemskej kuchyňu Slováci z Báčskej Palanky.

Letná škola žurnalistiky, 10. – 16. 8. Bratislava. ÚSZZ pripravuje aj tento rok v spolupráci s Katedrou žurnalistiky FFUK **Letnú školu žurnalistiky**, týždenný kurz pre krajanov – mladých slovenských žurnalistov. Účastníci kurzu sa zoznámia s mediálnym systémom na Slovensku a absolvujú cyklus prednášok a praktických cvičení. Súčasťou kurzu sú aj besedy s poprednými slovenskými žurnalistami, návštevy tlačových a elektronických médií a kultúrnych pamiatok Bratislavy.

Milí čitatelia, ak organizujete zaujímavé spoločenské či kultúrne podujatie a chcete naň pozvať aj Slovákov z ostatných krajín sveta, napíšte o ňom základné informácie na: vladimir.dobrik@uszz.gov.sk.

UMENIE A KULTÚRA V ULICIACH BRATISLAVY

**Kultúrne leto
a Hradné slávnosti
Bratislava 2008**

33. ročník festivalu uvedie od 19. 6. do 20. 9. 2008 na 24 scénach viac ako 200 podujatí a účinkujúcich z vyše 20 krajín sveta. Festival slávnostne otvorí na Hlavnom námestí KYLIÁN V MESTE – po prvýkrát sa predstaví vrchol slovenského umenia – Balet SND – vo výnimočných choreografiách renomovaného českého choreografa Jiřího Kyliána, súčasného riaditeľa Baletu SND Mária Radačovského i mladého choreografa Lukáša Timuláka. Vyvrcholením otváracieho týždňa festivalu je koncert Lennyho Kravitzu.

Z ponuky festivalu:

Rozprávkové pondelky (nádvorie Starej radnice) – bohatá rozprávková nádielka pre deti.
Každý utorok – World & Etno hudba – hudba z celého sveta a zástupcovia world a etno hudby. **Jazzové stredy** – na nádvorí Starej radnice bude znieť v rámci cyklu Jazz pod vežou súčasný jazz. **Každý štvrtok – folk a country** – pred Starou radnicou sa predstavia české a slovenské country a folkové skupiny. **Každú sobotu – Rodinné zoológiady** (ZOO Bratislava) – rodinné-zábavné programy plné rozprávok, hier a výtvarných aktivít.

Letné Shakespeareovské slávnosti (Bratislavský hrad) – Antonius a Kleopatra (1. – 19. 7.), Búrka (21. – 24. 7.), Kupec benátsky (26. – 29. 7.), Komédia omylov (1. – 5. 8.).

Leto hereckých osobností Bratislava – Praha (Nádvorie sv. J. Nepomuckého) – skvelé hry a jedinečné herecké obsadenia: Vše o mužích (20. – 22. 7.), Vše o ženách (23. – 24. 7.), Zdravý nemocný (26. – 29. 7.), Otvorené manželství (30. – 31. 7.).

VIVA MUSICA – moderný festival klasickej hudby a jazzu za účasti špičkových slovenských i zahraničných interpretov: Star Wars – večer filmovej hudby (24. 7.), Kellye Gray – Jaaa-aazzzzzzz (25. 7.), Operetné gala (26. 7.), Tatiana Vassilieva – violončelový recitál (27. 7.), Jakub Čížmarovič – klavírny recitál (28. 7.), Jánošík (29. 7.), Sandra Rumolino – Tango Imaginario Solamente (30. 7.), Naturali & Backwards – Beatles Go Barock (31. 7.), Traja tenóri – Viva Luciano Pavarotti (1. 8.).

Letný Bažant kinematograf, 30. 8. – 3. 9. – prehliadka českého a slovenského filmu: *Medvídek*, Jan Hřebejk; *Muzika*, Jakub Nvota; *Tajnosti*, Alice Nellis; *Václav*, Jiří Vejdělek; *Vratné láhve*, Jan Svěrák.

Dni majstrov na hrade, 31. 8. – 1. 9. – atraktívne prezentovaný slovenský folklór, tradície, tradičné remeslá a gastronomické špeciality zo všetkých regiónov Slovenska.

KONVERGENCIE, 18. – 21. 9. (Klarisky, Design Factory) – 9. ročník festivalu komornej hudby.

Viac informácií nájdete na: www.bkis.sk

Slovenské historické organy

17. ročník medzinárodného festivalu

Slovensko je mimoriadne bohaté na organovú históriu. Prvé záznamy pochádzajú už z roku 1367. V pomere k rozlohe máme najviac zachovaných historických organov na svete. Ich kvalitu však ohrozuje zub času. Najviac v rokoch, keď sa v chrámoch nesmeli realizovať koncerty a na záchranné práce neboli prostriedky. V roku 1992 v rámci Svetového roka baroka vedenie Spolku koncertných umelcov v Bratislave prišlo s iniciatívou usporiadať medzinárodný organový festival. Jeho cieľom bolo upozorniť na výnimočné hodnoty slovenskej hudobnej histórie a postarať sa o ich záchranu. Zvuková krása zachovaných nástrojov starých slovenských organárskych dielní oživa v interpretácii popredných slovenských i zahraničných umelcov. V kostolíkoch Spiša, Liptova, Oravy, západného a južného Slovenska sa už sedemnásť rok usporadúvajú koncerty.

Dátum konania festivalu: 25. – 30. 8. 2008

Miesto: Myjava, Zemianske Kostolany (evan. kostoly)

Bratislava – Čunovo, Nitrianska Streda, Rohovce, Kostol sv. Heleny v Trnave (rímsko-kat. kostoly)

„...čo považujem za mimoriadne dôležité pre krajinu – že na Slovensku existuje 300 až 400 historických organov.

Svedčí to o nesmiernej hĺbke hudobnej kultúry a láske, s akou sa venujete ich záchrane...“ **Josef Bucher** – Švajčiarsko, hral v Smrečanoch

„...nové organy môžu mať všade vo svete, ale históriu si treba chrániť. Amerika by platila miliónmi za ich rekonštrukciu, keby takéto nástroje mala...“

Jerzy Kukla – Poľsko, hral na viacerých nástrojoch počas festivalu

